

Endnu større Glæde vilde det være at se den nyttet.

Om en eller anden skulde prøve sig frem efter denne Fremgangsmaade, vilde jeg være meget taknemlig for Oplysning om, hvorledes det gaar med Spørgsmaalene III og IV, som ikke har været stillede i tidligere udsendte Spørgelister, og som det kan være ret svært at faa Svar paa, skønt mangfoldige kunde svare. Vor nutidige Kultur har ført med sig, at netop disse Spørgsmaal er trængt saa langt tilbage i Bevidstheden, at de synes vanskelige uden at være det. Disse Forestillinger om Bygdeskel er sletikke glemt endnu, men overordentlig godt gemt under et Lag af Vækkelser og Avislæsen. Man kan altid faa Svar derpaa, naar man kommer til den rette. Den gamle Sognefoged ved det altid! Og det vil være af særlig Værdi for Oversigten af vore Folkeminder at kende disse Bygdegrændser, indenfor hvilke Skikke, Sprog og Karakter har Fællespræg.

Derfor lægger jeg gerne et godt Ord ind for min Spørgelistes Nr. II og III.

Thorikild Grawlund.

PROVINSMUSEERNES FREMTID.

Gennem de senere Aars Forløb har der omkring i Landet rejst sig ikke faa Museer og Samlinger, der enten de nu er store eller smaa, hver for sig repræsenterer en oplysende og kulturel Værdi for den paagældende Egn; thi her er samlet Minder om Tider, der svandt, belysende Egnens Historie, Udvikling m. m., og derved er skabt et Led af opdragende Virkning for Folket, et Led, som ganske sikkert har en betydelig Værdi.

Imidlertid er Forholdet som oftest det, at en enkelt Person eller maaske nogle faa ved ihærdigt, uegennyttigt og utrætteligt, ja ofte møjsommeligt Arbejde har reddet mangt og meget af Værdi, som ellers uvægerligt vilde være gaaet tabt. Naar nu den eller de Personer, som har skabt disse Samlinger, Tid efter anden falder fra, hvem skal da afløse dem, og paase, at intet af Samlingen forfalder men vedligeholdes, man kan tilføje: ogsaa fremtidig vokser. Det vilde være baade Synd og Skam, om disse

Samlinger forfaldt ved Vanrøgt, dertil er de for gode og værdifulde.

Det vil imidlertid oftest være vanskeligt, for ikke at sige umuligt, paa Stedet at finde den Person, der egnede sig hertil, fordi der hyppigst intet Vederlag er ydet for Arbejdet. Og dog bør Samlingerne fremtidig vedligeholdes, blandt andre Grunde ogsaa, fordi Giverne, i god Tro og Haab om at Gaverne, ved at indlemmes i et saadant Museum, bedst blev bevarede for de kommende Slægter.

Kan man i Grunden forsvare, at lade det komme saa vidt, at de skötter sig selv, udsættes for ukyndig Behandling og paa den Maade forfalder, hvis deres Ophav falder bort. Bør der ikke gøres noget, for at sikre deres Fremtid udover det tilfældige; det er et Spørgsmaal, der før eller senere maa løses, helst før det er for sent, og tillige løses, saa at de alle kommer under sikre og betryggende Tilsyn.

Selvfølgelig vil et Provinsmuseum aldrig kunne maale sig med et af vore store Hovedmuseer; thi i disse sidste og ved dem vil det store grundlæggende videnskabelige Arbejde altid foregaa; men Provinsmuseerne bør heller aldrig skabe nogen Konkurrence, endsige danne en Stat i Staten, paa dette Omraade, de bør netop fortrinsvis holde sig til det lokale Stof, som Tid efter anden kommer frem; thi netop derpaa beror deres Værdi for Samfundet.

Det bør altid være saaledes, at hvis et Provinsmuseum kommer i Besiddelse af Genstande, der har virkelig videnskabelig Betydning som Studiemateriale for de store Museer, saa bør disse Genstande afgives til det respektive Hovedmuseum, der rettelig har Krav paa saadanne Sager, og desuden er i Stand til at yde et passende Vederlag herfor, f. Eks. ved Udveksling af egnsprægede Genstande af Betydning for Lokalmuseet.

Jeg kan af Erfaring sige, at f. Eks. Museet i Svendborg altid og af alle vore store Museers Embedsmænd er blevet absolut uhyre kulant behandlet i Tilfælde, som det ovenfor nævnte, og tillige bør anføres, at hvad der herfra er afgivet, aldrig nogensinde har efterladt et Savn i Svendborg Museum, tværtimod har jeg Grund til at udtale Taknemmelighed overfor vore Museer i Hovedstaden og deres Mænd, som ved enhver Lejlighed har støttet og vejledet Museet her, og saadan bør Forholdet ogsaa være overalt.

Alle de i Landet værende Museer burde ubetinget være underkastede et effektivt Tilsyn fra Nationalmuseet, men der burde lovgives herom; thi det allerede ydede Arbejde og de betydelige Samlinger omkring i Danmark fortjener, at Sagen tages op til Behandling.

Der er ganske vist for de Museer, som har opnaaet Statens Understøttelse, ansat en Tilsynsførende fra Nationalmuseet, og

selvfølgelig er det en uhyre Støtte for dem; men var det ikke rimeligt, at han havde en lokal Hjælp, som kunde tage sig af mange dagligt forefaldende mindre Arbejder, og som tillige kunde hjælpe og støtte de nyere Kræfter, der beskæftiger sig med Provinsmuseernes Ve og Vel.

Hvis man nu optog denne Tanke og søgte at realisere den, og tog f. Eks. et Amt for sig, i dette Tilfælde Svendborg Amt, som jeg kender bedst, da er der nu Museer i Faaborg, Ringe, Nyborg, Broholm, Rudkøbing, Ærøskøbing og Svendborg.

Hvem skal med Tiden passe dem?

Kunde man ikke ansætte en Mand, som ofrede sig for Sagen, som kunde sørge for deres Vedligeholdelse, Ordning og hvad dertil hører. Han blev da et Mellemlid mellem Nationalmuseet og Provinsmuseerne i den paagældende Egn. Derved opnaaedes for det første, at Nationalmuseet ikke i alle Tilfælde behøvede at udsende en Mand, i mange Tilfælde spares Tid og Penge, idet alle Fund inden for Amtet burde indberettes til ham. For det andet kunde man overdrage ham Tilsyn med alle fredede Bygninger og Mindesmærker, og maaske andre nærliggende Arbejder kunde overdrages til ham.

Endvidere burde han bestemme, hvor de til Museerne indleverede Sager skulde anbringes, at det ikke gaar, som det ofte gør nu, at Sager anbringes, hvor de slet ikke har hjemme, og sluttelig kunde han samarbejde med de historiske Samfund og lokale Blade og eventuelt ogsaa holde oplysende Foredrag, f. Eks. for Skolerne, tekniske Skoler o. s. v., hvorved man arbejdede hen til, at saa lidt som muligt gik tabt.

Selvfølgelig burde en saadan Mand være til Tjeneste for Nationalmuseet og modtage Instruktion fra dette, og iøvrigt være underordnet dets Bestemmelser. Han bør lønnes saaledes, at han kan leve sorgfrit, uden at Stillingen derfor behøvede at blive lukrativ. Naar Stat, Amt og saavel By- som Landkommune ad Lovens Vej skulde udrede Lønningen, blev det dog ganske minimale Beløb, her blev Tale om, og meget overkommelige. At en saadan Person vil komme til at gavne, turde være uden Tvivl, og samtidig vilde man ogsaa med større Lethed kunne regne med, at Afløsningen meldte sig, naar Tiden hertil var inde; thi saa blev det en Stilling, der kan søges, og ikke som nu overladt til rene Tilfældigheder, om der kommer nogen, som gratis har Tid og Raad til at paatage sig brodløst Arbejde, som det er.

Paa dette Omraade kan der læres noget af vort Naboland Sverige.

Vore Arkiver og Bibliotheker har man faaet ordnet, hvorfor saa ikke gøre noget for Provinsmuseerne, som dog er et Led i Oplysningen om vort Folks Færden gennem Tiderne.

Jeg tillader mig derfor at anbefale Sagen til Droftelse saavel i nærværende Tidsskrift som paa Fællesforeningens Møder, i det Haab, at der vil kunne fremkomme et praktisk anvendeligt Resultat med Tiden.

Svendborg Museum, Nov. 1923.

Johannes Olsen.

UDVALG FOR FOLKEMAAL.

I Fortsættelse af Udvalgets Beretning i nærværende Tidsskrifts IV Bind, Side 242¹⁾, skal man meddele, at der i November 1923 er blevet truffet den Aftale med Ledelsen af »Den danske Ordbog«, at Bidrag indeholdende Dialektord, der indkommer til denne, videresendes til Udvalg for Folkemaal til Behandling og Indordning der, idet der til Gengæld tilstedes Redaktørerne ved den danske Ordbog Adgang til Benyttelse paa Stedet af Udvalgets Samlinger.

Da Prof. O. Jespersens Afhandling »Dania's Lydskrift«, den eneste eksisterende udførlige Vejledning til Brugen af denne Lydskrift, længe ikke har været til at fremskaffe, har Udvalget besluttet med Prof. Jespersens Tilladelse at lade udarbejde en ny Vejledning til Anvendelse af nævnte Lydskrift. Den lille Bog, der er trykt i Lommeformat og fylder 32 Sider indbefattet en kort Bibliografi over Litteratur vedrørende danske Dialekter, er udarbejdet af Udvalgets Formand, Dr. phil. Marius Kristensen, den trykkes paa Udvalgets Bekostning og vil foreligge færdig til Brug ved Arbejdet i Marken i kommende Sommersæson.

Udvalget træder gerne i Samarbejde med Videnskabsmænd, der under deres Syslen med de specielle Fag tillige har haft Opmærksomheden henvendt paa den med Faget forbundne Nomenclatur, da de ofte vil kunne yde noget ganske særligt og ved deres

¹⁾ En Rettelse maa gøres i denne Beretning (S. 242): Frk. Christine Reimer har indsendt 5000 (ikke 3000) Sedler. En Del af disse er dog gaaet over til Dansk Folkemindesamling, da de indeholdt Ordsprog.